

خلاصه مقالات همایش

زمستان ۱۳۸۶

تحوالات افغانستان؛
فرصت‌ها و چالش‌های فراروی
جمهوری اسلامی ایران

گروه مطالعات اوراسیا موسسه اندیشه‌سازان نور

ایران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همایش تحولات افغانستان

(فرصت‌ها و چالش‌های فراوی جمهوری اسلامی ایران)

۸۶/۱۲/۱۲

خلاصه مقالات همایش تحولات افغانستان

فرصت‌ها و چالش‌های فراروی جمهوری اسلامی ایران

مجری همایش: گروه مطالعات اوراسیا، مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور

با همکاری گروه علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد

دبیر علمی: رحمت‌الله فلاح

دبیر اجرایی: اسماعیل باقری

ویراستار: عباس محمودی، طاهره زارع

تایپ و صفحه‌آرایی: زهرا کاوسی

شماره سریال: ۲۸۸

مندرجات این گزارش الزاماً بیاتگر دیدگاه‌های مؤسسه مطالعات اندیشه‌سازان نور نیست.

فهرست مطالب

- مقدمه..... ۵
- چالش‌های ناتو در افغانستان / دکتر نوذر شفیعی..... ۹
- تحولات افغانستان بعد از ۱۱ سپتامبر و تأثیرات آن بر امنیت ملی ایران / پیرمحمد ملازمی..... ۱۱
- قدرت‌یابی مجدد طالبان؛ زمینه‌ها و پیامدها / دکتر فرامرز تمنا..... ۲۱
- ریشه‌های اعتقادی القاعده / دکتر غلامحسین جهان‌تبخ..... ۲۵
- افغانستان، صحنه نرم‌افزارگرایی امریکا/ دکتر سیداصغر کیوان حسینی..... ۳۱
- فرایند ملت‌سازی و دولت‌سازی در افغانستان در دوران پساجنگ (یاسا طالبان)/ دکتر پرویز احدی..... ۳۳
- فرایند ملت‌سازی و موانع فراروی آن در افغانستان/ دکتر محمدحسین اطهری..... ۴۳
- چالش‌های اجرای قانون اساسی در افغانستان / دکتر محسن خلیلی..... ۴۷
- دلایل، زمینه‌ها و اهداف حضور ناتو در افغانستان / اسماعیل باقری..... ۴۹
- نقش و جایگاه زنان در تحولات افغانستان/ دکتر فاطمه فاطمی..... ۵۳
- بررسی موقعیت سیاسی نیروهای جهادی در افغانستان / مهسا مجیدی..... ۵۵
- علل و پیامدهای حضور ناتو در افغانستان / سمیه حیاتی..... ۵۹
- ساختار قومی قدرت نامتوازن در افغانستان / اکبر خواجه..... ۶۳

چالش‌های اجرای قانون اساسی در افغانستان

دکتر محسن خلیلی*

بحران‌های ویرانگر و پیاپی تاریخ سیاسی جدید افغانستان، این کشور را بیش از هر چیز نیازمند یک قانون اساسی فراگیر و دموکراتیک کرده است تا راه برای دسترسی به صلح، امنیت، توسعه، ثبات و دموکراسی فراهم آید. یکی از مصوبه‌های کنفرانس بن برای بازسازی افغانستان (۲۰۰۱ م) تشکیل کمیسیونی برای تدوین قانون اساسی جدید افغانستان بود. قوانین اساسی به دلیل دیرپایی دوران تدوین و بهره‌برداری‌ها و گرته‌برداری‌ها متوالی از یکدیگر، به طور کلی دارای پنج بنیان هستند که هر کدام در دورانی از رشد حاکمیت جامعه سیاسی در اروپا پدید آمده‌اند: محدود کردن قدرت سیاسی، حاکمیت ملی، حق اعمال قدرت برای حفظ و اعتلای حقوق اجتماعی شهروندان، ایدئولوژی به عنوان اساس نظام سیاسی، دین و فدرالیسم به عنوان

* استادیار علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد.

منشأ حقانیت نظام سیاسی و شیوه‌ای برای حل و فصل اختلافات قومی، فرهنگی. سه اصل نخست، از ویژگی‌های سیاسی - حقوقی اروپای قرون وسطی تا نیمه اول قرن نوزده است. اصل چهارم به شیوه زمامداری در شوروی بازگشت می‌کند و پایه پنجم، به انقلاب امریکا و انقلاب اسلامی ایران و نیز نظام‌های سیاسی برآمده از آن، اشاره دارد. پرسش اصلی نگارنده آن است که در تدوین، تدقیق، تصویب، توشیح و تنفیذ قانون اساسی جدید افغانستان، نخبگان این کشور تا چه حد تحت‌تأثیر مؤلفه‌های بنیادین نسلی - تاریخی پیدایش قوانین اساسی بوده‌اند؟ چرا در نوشتن متن قانون اساسی جدید، به طرز عمده از سه ویژگی اول در غیاب ویژگی‌های پسینی، بهره برده‌اند؟ نگارنده بر این باور است که تأخیر فراوان در روند دولت - ملت‌سازی در پیشینه تاریخی افغانستان، باعث رجعت به سه اصل نسل نخست قانون اساسی نویسی گشته و به طرز عمده از سه ویژگی دیگر چشم‌پوشی شده است.